

Sygn. akt IC 1224/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 sierpnia 2011 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSR (del.) Rafał Wagner

Protokolant Monika Likos

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 sierpnia 2011 roku w Warszawie

sprawy z powództwa **J. K. (1)**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa**

o zapłatę kwoty 15 000 000 zł

I. **powództwo oddala,**

II. **nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego pozwanego.**

Na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 sierpnia 2011 roku, sygn. akt I C 1224/09:

Sąd Apelacyjny w Warszawie, wyrokiem z dnia 11 maja 2012 roku, sygn. akt I ACa 1203/11:

1. oddala apelację;

2. zasądza od J. K. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 11 maja 2012 roku, sygn. akt I ACa 1203/11:

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 27 marca 2013 roku, sygn. akt I CSK 529/12:

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania; zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego.

I C 1224/09

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 9 grudnia 2009 r. J. K. (2) wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Ministra Skarbu Państwa na jego rzecz odszkodowania (rekompensaty) w kwocie łącznej 15.000.000 zł, za przejęte przez Skarb Państwa w 1944 i w 1945 r. na podstawie art. 1 dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa trzy kompleksy leśne: (1) o powierzchni 1.093 ha z nieruchomości R., (2) o powierzchni 109,95 ha z nieruchomości R. zwany (...), (3) o powierzchni 1070 ha położony w miejscowości S. (pow. S.), tj. za przejęte na

Skarb Państwa należące do rodziny K. lasy o łącznej powierzchni 2.272 ha. Ponadto wnosił o zasądzenie kosztów postępowania wg norm przepisanych (pozew – k. 2-3).

W uzasadnieniu żądania strona powodowa wskazała, że Skarb Państwa roszczenia odszkodowawcze byłych właścicieli i ich spadkobierców z tytułu m.in. przejęcia lasów uznał w art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. nr 97, poz. 1051). Jednocześnie powód posiada 2/3 części praw i roszczeń do spadku po swym ojcu F. K., który w całości odziedziczył prawa spadkowe po swej matce M. K. – właścicielce ww. kompleksów leśnych.

Pozwany zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Pozwany zakwestionował roszczenie powoda co do zasady i co do wysokości podnosząc, że nie ma podstaw prawnych do dochodzenia roszczenia objętego pozvem (odpowiedź na pozew – k. 64-70).

Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2010 r. Sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych częściowo, zgodnie z wnioskiem, ponad kwotę 1.000 zł (postanowienie k. 62).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest w 2/3 spadkobiercą M. K. - swojej babki. Jego ojciec F. K. nabył w całości spadek po swojej matce, co potwierdził Sąd postanowieniem z 3 października 1991 r. Po F. K. spadek nabyły jego dzieci po 1/3, oprócz powoda również I. S. i J. P. (postanowienie z 17 kwietnia 1991 r.). W dniu 21 sierpnia 2000 r. J. P. dokonała na rzecz powoda darowizny przypadającego jej udziału spadkowego po F. K..

Dowody: postanowienia spadkowe – k. 50, 51 i 55; akt notarialny z 21 sierpnia 2000 r. – k. 52-54.

Protokołem z 8 i 9 grudnia 1945 przejęto na rzecz Skarbu Państwa z majątku R. będącego własnością M. K., kompleks leśny o powierzchni 1.093,36 ha.

Protokołem z 8 i 9 grudnia 1945 r. przejęto również na rzecz Skarbu Państwa kompleks leśny (...), położony w gminie R., a stanowiący własność M. K. o powierzchni 109,95 ha.

Natomiast w dniu 2 listopada 1944 r. przejęto (...) położony w S. w powiecie S.. W protokole przejęcia jako powierzchnię lasów wskazano 1.195 ha, natomiast we wcześniejszych dokumentach (rejestr pomiarowy) powierzchnia lasów wynosiła 1.070,8114 ha.

Dowody: protokoły – k. 31-38,42-45 rejestr pomiarowy – k. 39-40

Powód wystąpił w trybie administracyjnym z wnioskiem do Ministra Skarbu Państwa o wypłatę rekompensaty z tytułu przejęcia przez państwo gruntów leśnych o łącznej powierzchni 1.459,05 ha. Wniosek został zwrócony postanowieniem z 17 września 2008 r. W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że właściwym do orzekania w przedmiocie ustalenia wysokości odszkodowania w związku z przejęciem przez państwo nieruchomości jest na podstawie art. 417¹ § 2 k.c. sąd powszechny.

Dowód: postanowienie – k. 46-49.

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie ww. dokumentów załączonych do pozwu, których autentyczność nie była kwestionowana przez stronę pozwaną (odpowiedź na pozew – k. 65).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności, jako podstawę żądania strona powodowa wskazała art. 7 ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. nr 97, poz. 1051), zgodnie z którym roszczenia osób fizycznych, byłych właścicieli lub ich spadkobierców, z tytułu utraty własności zasobów wymienionych w art. 1, zaspokojone zostaną w formie rekompensat wypłaconych ze środków budżetu państwa na podstawie odrębnych przepisów. W ocenie Sądu, przepis ten sam w sobie nie kreuje w stosunku do byłych właścicieli i ich spadkobierców nowych uprawnień z tytułu utraty zasobów, o których mowa w art. 1 ustawy z 6 lipca 2001 r. Wyraźnie odwołuje się on do odrębnych przepisów, które nie zostały do chwili obecnej uchwalone. Z całą pewnością takim przepisem nie jest art. 56 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji na podstawie którego utworzony został Fundusz Reprywatyzacji z przeznaczeniem na cele związane z zaspokajaniem roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego przez Skarb Państwa. Utworzenie pewnej puli środków nie pozwala na stwierdzenie, kto, kiedy i na jakich zasadach może z tych środków korzystać. Podstawy prawnej umożliwiającej stwierdzenie prawa do rekompensaty (odszkodowania) nie stanowi również zawetowana przez Prezydenta RP ustawa o reprywatyzacji nieruchomości i niektórych ruchomości osób fizycznych przejętych przez Państwo lub gminę miasta (...) oraz o rekompensatach. Dokument ten nigdy nie stał się powszechnie obowiązującym źródłem prawa w rozumieniu art. 87 Konstytucji RP.

W związku z tym, że aktualnie w polskim systemie prawnym nie ma żadnego przepisu lub środka prawnego pozwalającego na uzyskanie rekompensaty (odszkodowania) przez powoda, rozważenia wymaga zarzut postawiony pozwanemu, a dotyczący zaniechania legislacyjnego. W ocenie Sądu, aby doszło do zaniechania legislacyjnego konieczne jest istnienie konkretnie określonego obowiązku wydania aktu prawnego. Obowiązek ten powinien wynikać z przepisu prawa jednoznacznie. Z całą pewnością z art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. nie wynika delegacja ustawowa do wydania na podstawie tego przepisu rozporządzenia wykonawczego. Stosowne upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu (art. 92 ust. 1 Konstytucji RP). Art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. stanowi jedynie deklarację ustawodawcy o konieczności zaspokojenia roszczeń byłych właścicieli lub ich spadkobierców z tytułu utraty zasobów wymienionych w art. 1 tej ustawy w formie rekompensaty wypłaconej ze środków budżetu państwa. Kwestia ta została pozostawiona do dalszego uregulowania przez ustawodawcę w osobnej ustawie. Faktyczna funkcja art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. sprowadza się do wykluczenia zwrotu w naturze określonych w ustawie kategorii nieruchomości (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie I ACa 401/10 – k. 146-152v).

Wobec powyższego brak podstaw do uwzględnienia powództwa na podstawie art. 417 k.c. (w brzmieniu sprzed zmiany dokonanej ustawą z 17 czerwca 2004 r.) w zw. z art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

W związku ze stwierdzeniem braku podstaw do uwzględnienia powództwa co do zasady, prowadzenie dalszego postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia aktualnej wartości przejętych nieruchomości nie mogło mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy i dlatego wnioski dowodowe w tym zakresie na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. podlegały oddaleniu. Ustawodawca nie stworzył podstaw prawnych do domagania się odszkodowania, nie określił również dotychczas żadnych zasad dotyczących wypłat ewentualnych rekompensat, w tym ich wysokości. Tym bardziej nie przesądził, że rekompensaty będą odpowiadały pełnej wartości przejętych nieruchomości.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 w zw. z art. 102 k.p.c. mając na uwadze trudną sytuację majątkową powoda, jego wiek, jak również względy słuszności oraz charakter roszczenia, z jakim w niniejszej sprawie powód wystąpił.